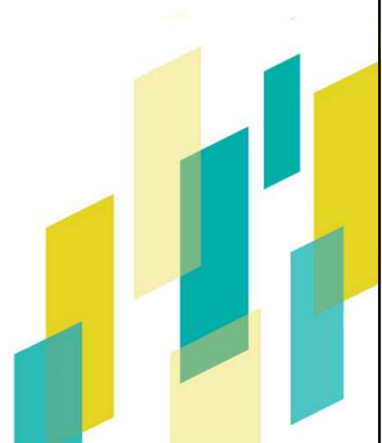

Eläintauteihin varautuminen

Varautumisen aamukahvit
26.11.2025

Ina Toppari

Toiminnanjohtaja, Eläinten terveys ETT ry

1

VASTUUKI-hanke

Vastuullisuutta ja kilpailukykyä
ruokaketjuun eläintuotannon
laatujärjestelmistä

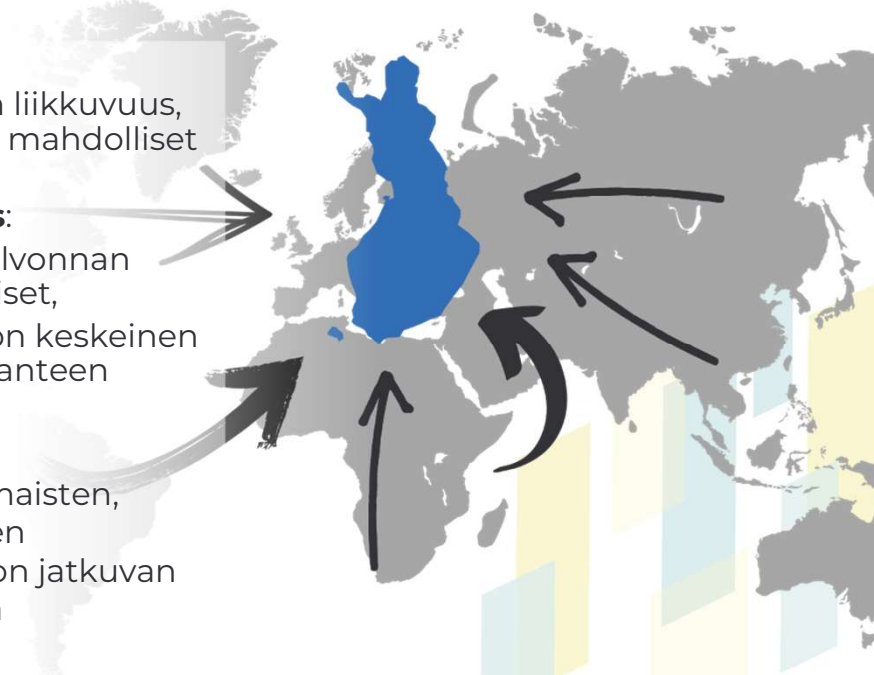

Maa- ja metsätalousministeriö

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

2

Rajattomat riskit:

- Maailmanlaajuinen liikkuvuus, ilmastonmuutos ja mahdolliset hybridiuhat

Resurssien riittävyys:

- Diagnostiikan ja valvonnan resurssit ovat rajalliset,
- näytteiden saanti on keskeinen haaste eläintautitilanteen seurannassa

Yhteistyön ylläpito:

- Luottamus viranomaisten, tuottajien ja muiden toimijoiden välillä on jatkuvan kehityksen perusta

26.11.2025

3

Tarttuvat eläintaudit liikkuvat maailman ja Euroopan mukana

- Uusia uhkia Länsi-Euroopassa: esim. Lumpy Skin Disease (LSD) ja sinikielitauti (BTV bluetongue)
- Tuore suu- ja sorkkatautiepideemia Keski-Euroopassa (Unkari, Slovakia 2025)
- Ilmastonmuutos ja hyönteiset – vektorivälitteiset taudit leviävät helpommin
- Tilan oma varautuminen = halpa vakuutus verrattuna tautipurkaukseen

Central Europe leads to animal culls and border closures

AP (2) A firefighter sprays a truck with disinfectant to try to prevent the spread of a the highly infectious foot-and-mouth disease from Slovakia at the border in Poland, Czech Republic, Friday, April 11, 2025. (AP Photo/Phil David Jones)

Szoboszlai, metsästäjä Levéllissä, liikkui kynneliin puhuessaan paikallisesta viljelijästä, jonka oli hävitettävä koko karjansa viruksen ilmaannuttua, ja sanoi tilanteen olevan "hirveä". "Minun käy häntä niin kovin sääliksi, koska tämä on hänen elämäntyönsä", hän sanoi. "Alusta aloittaminen tulee olemaan hyvin vaikeaa."

26.11.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT Varautumisen aamukahvit; Toppani Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

4

Tautivapaus ei ole itsestäänselvyys – se on vuosikymmenien työn tulos

- Suomi on vapaa useista merkittävistä nautojen tarttuvista taudeista
 - Esim. BVD, bruselloosi, naudan tuberkuloosi, IBR
- Monien muiden tautien esiintyvyys matala
- Kotoperäisiä tauteja pyritään hallinnoimaan
 - Salmonella, *M. bovis*, pälvisilja

26.11.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

5

Mitä eläintautivarautuminen tilatasolla tarkoittaa?

Tautisuojaus

- Ulkoinen ja sisäinen tautisuojaus

Varhainen havaitseminen

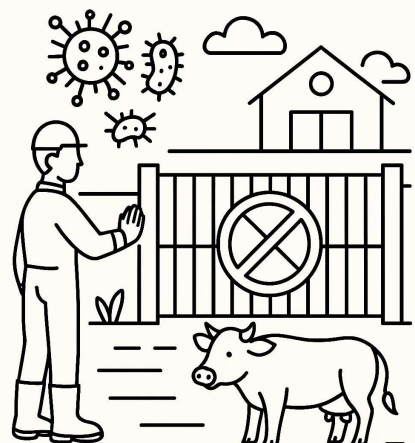
- Tunnista oireet, uskalla epäillä

Nopea ilmoittaminen

- Epäile mieluummin kerran liikaa

Varautumissuunnitelma ja osaaminen

- Sovitaan jo etukäteen, kuka tekee ja mitä

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

6

Ulkoinen tautisuojaus rajaa, mitä tilallesi tulee ja menee

Kävijöille tilan suojavaatteet

Kulkureitit tilakeskuksessa: ihmiset ja ajoneuvot

Ostoeläimet vain terveystodistuksella

Älä päästä ulkomaista eläinkuljetusautoa tilalle

Vieraskirja kävijöille

Huolehdi jyrätorjunnasta ja suojaa rehut linnuilta

Älä tuo eläintautia maahan ruokatilaisten mukana

Älä tuo eläintautia matkoilta

26.11.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

7

Sisäinen tautisuojaus estää tartuntojen leviämisen tilan eläinten välillä

Ikä- ja tuotantovaiheiden erottaminen

Käsienpesu, suojavaatteet, jalkineiden vaihto

Sairaot eläimet erilleen

Hygienia, työjärjestys, ja työvälineet

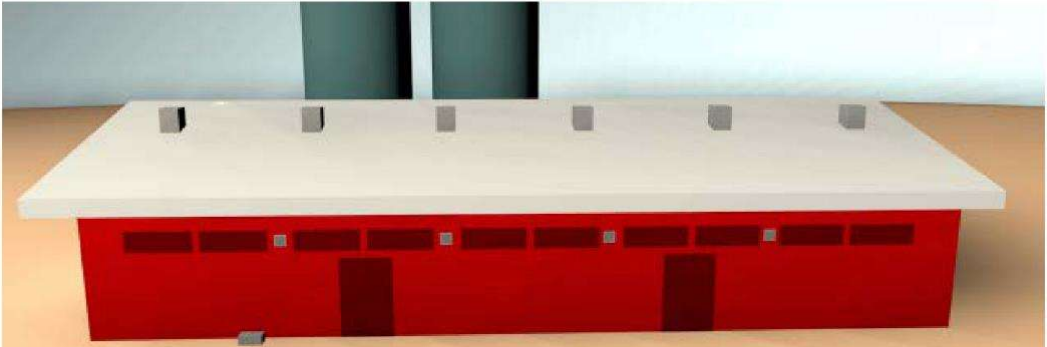
26.11.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

8

ETT:n 10 periaatetta tilojen tautisuojauksessa

ULKOINEN TAUTISUOJAUS	SISÄINEN TAUTISUOJAUS
1. Eläinliikenne	6. Tartuntariskin hallinta
2. Rehut	7. Vastustuskyvyn lisääminen
3. Henkilöliikenne	8. Tautiseuranta
4. Ulkomaan kontaktit	9. Terveystenhuolto
5. Muut koti- ja haittaeläimet	10. Asenne, motivaatio ja yhteistyö

ETT

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

26.11.2025

9

Dokumentointi, rekisterit ja suunnitelmat

- Tilakohtainen varautumissuunnitelma
 - Kirjallinen suunnitelma: miten ehkäistään, miten toimitaan epäilyssä
- Eläinrekisterin tiedot ajan tasalla
 - Eläintenpitäjärekisteri, nautarekisteri,
 - Tila ja pitopaikat Nasevassa ja yhteystiedot (Yhteyshenkilön puhelinnumero ja sähköposti) ajan tasalla
- Kirjanpito tilalla:
 - Vieraskirja, lääkekirjanpito, haittaeläintorjunta

26.11.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

10

Tunne sekä “arkipöpöt” että hälyttävät merkit

- Arjen seuranta
 - Syönti ja juonti, märehäminen, käyttäytyminen
 - Maitotuotos, hedelmällisyys, kuolleisuus
- Hälytysmerkkejä
 - Useita kuumepotilaita lyhyessä ajassa
 - Äkillinen tuotannon lasku ryhmässä
 - Rakkulat/suutulehdus, ontumat, runsaat luomiset
 - Ihomuutokset

26.11.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

11

Epäile mieluummin kerran liikaa kuin kerran liian vähän

- Jos epäilet jotain tavallista poikkeavaa:
 - Ota heti yhteys omaan eläinlääkəriin
- Jos herää epäily helposti leviävstä tai vakavasta taudista
 - Oma eläinlääkəri tai suoraan kunnan-/valvontaeläinlääkəriin
- Kerro rehellisesti:
 - Oireet, eläinmäärä, mitä on liikkunut (eläimet, tavarat, ihmiset)
 - Älä siirrä eläimiä, rehuja tai kalustoa ennen eläinlääkəriin ohjeita

26.11.2025

Maa- ja metsätalousministeriö

ETT

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

12

Mitä tapahtuu, jos vakavaa tautia epäillään tai todetaan?

- Viranomaistoimet
 - Ruokaviraston ja aluehallintoviraston valmiussuunnitelmat ohjaavat toimintaa
 - Näytteenotto, tilakäynti, väliaikaiset rajoitukset
- Mahdolliset rajoitukset
 - Eläinten ja tuotteiden siirtokielto
 - Liikkumisrajoituksia alueelle (suojavyöhyke, valvontavyöhyke)
- Kustannukset ja korvaukset
 - A-luokan taudit: torjuntatoimet mittavia ja kalliita, mutta yhteiskunta osallistuu kustannuksiin

Saastuneita raatoja syntyy nyt kuorma-autokaupalla - Ne viedään keskellä maaseutua sijaitsevaan erikois-laitokseen

Kuva: HS 1.9.2023

Kuva: Wikipedia, Suu- ja sorkkatauti 2001 26.11.2025

Varautumisen aamukahvit, Toppani Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

13

Mitä voit tehdä jo tänään?

- Nimeä vastuuhenkilö eläintautivarautumiselle tilalla.
- Laadi tai päivitä tautisuojaussuunnitelma
 - missä kohtaa ketjua tartunta helpoimmin "lipsahtaa läpi"?
- Käy läpi eläinliikenne (osto, myynti)
 - päätä, miten riskejä vähennetään
- Sovi eläinlääkärin kanssa
 - miten toimitte, jos epäilette vakavaa tautia
 - puhelinnumerot valmiiksi puhelimeen ja toimiston seinälle
- Harjoitelkaa perusasioita tilan vöen kanssa kanssa
 - suojavaatteet, työjärjestys, sairaan eläimen eristäminen.
- Pidä rekisterit ja Naseva-tiedot ajan tasalla – tieto on valttia, jos jotain sattuu.

26.11.2025

Varautumisen aamukahvit, Toppani Ina

VASTUUKI - vastuullisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjuun kotieläintuotannon laatujärjestelmistä -hanke on saanut maa- ja metsätalousministeriön erityisavustusta ruokaketjun toiminnan edistämiseksi

14

VARAUDU, TUNNISTA, TOIMI!

TERVEYDENHUOLTO ON TERVEYDEN EDISTÄMISTÄ

- Hyödynnä terveydenhuoltokäynneillä eläinlääkärin osaamista
- Tarkkaile eläinten oireita ja seuraa tuotantotuloksia
- Reagoi muutoksiin

USKALLA EPÄILLÄ

- Vakavien, vastustettavien tautien oireet ovat monimuotoisia
- Ota yhteys eläinlääkäriin matalalla kynnyksellä
- Taudinsyyn selvitys edellyttää näytteiden ottoa

LEVITÄ TIETOA, ÄLÄ TARTUNTAA

- Huolehdi tilan tautisuojauksesta
- Jos epäilet tarttuvaa tautia tai se on todettu, kerro siitä etukäteen tilan kävijöille

TAUTIIN VARAUTUMINEN ON OSA SEN VASTUSTUSTA

- Tautisuojauksen tason arviointi on apuvälinen tilatason varautumiseen

26.11.2025

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

15

Varautumista harjoitellaan säännöllisesti:

Viime vuosien harjoituksia:

- Afrikkalainen sikarutto
 - Viestintäharjoitus
 - Teurastamoharjoitus
 - Useita metsästyksen ja villisikoihin liittyviä harjoituksia
- Lintuinfluenssa HPAI
 - Hautomoharjoitus
 - **Maaliskuu2026: tilatason harjoitus**
- **Suu- ja sorkkatauti**
 - Harjoitus lokakuussa 2026

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

26.11.2025

16

Mihin siis pitäisi varautua?

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

26.11.2025

17

Kiitos!

Varautumisen aamukahvit; Toppari Ina

26.11.2025

18